

Hiányzó történetek

Ismerni a történetünket – alapvető szükségletünk. Kell körénk-mögénk a kontextus, amibe beilleszkedünk, aminek részei vagyunk.

Hermann Ildi New Yorkban élő magyar zsidókat keresett fel otthonaikban, hogy meghallgassa, lejegyezze sorsukat és fotókat készítsen róluk. A több szempontból hiánypótló anyag alapötlete a fotós saját, elvesztett lehetőségéből született. Holokauszt-túlélő nagymamájának a meg-nem-kérdezett története adták a lökést, hogy másokét olvashatóvá, láthatóvá tegye.

A jól szituált, látványosan jól-lévő, néhol egészen hasonló enteriört kedvelő portréalanyok talán így még nem mesélték el senkinek az életüket. A közössé tehető tudásanyagból, a hazai holokauszt-történetek közül pedig az övék még biztosan hiányzott.

A vézskorszakról sokat tudunk, néha talán úgy érezzük, túl sokat is, annyi szörnyűség özönlik ránk megállíthatatlanul. Az átfogó képhez azonban kevésbé lehet kapcsolódni, ha van egyáltalán ilyen, s nem csak milliányi személyes történet mozaikkockájából rakódik ki a nagykép. Mozaikkockákból: sorsokból. Amik zsigerekig ható valósággá például egy szobában válnak, ahol szemtől szemben ülünk a mesélőjükkal, és meghallgatjuk őket.

Most néhány, épp a holokauszt miatt távolba menekülő ember történetével nőtt a mozaikkockák száma és lett kevesebb az olyan sors, amelyet nem ismertünk. Az olyan történet, amelyre nem kérdeztünk rá időben, már nem elmesélhető. Szinte már csak azok vannak köztünk, akiknek a túlélők elmesélték az életüket, és akik csak tovább tudják adni a hallottakat. Lassan csak ők emlékeznek a beszélők arcára.

Hogy ne így legyen, legalább néhány esetben, íme néhány, eddig hiányzó történet.

Somogyi Zsófia, kurátor